

Collegij Theologici
Exercitatio VIII.

De
Univerfali hominū
Lapsorum, & perditorum Repara-
tione, ac primò quidem de misericordia & gratuita
Dei benevolentia erga totum genus
humanum.

Quam.

D. O. M. A.

SUB PRÆSIDIO

Viri admodum Reverendi, Clarissimi & Excellenrissimi,

Dn. JOHANNIS SCHARFII,
SS. Theologiæ Licentiati, ejusdemq; Profess. Publ. Ex-
traordinarii, nec non Log. & Metaphysices Ordinarij,
longè celeberrimi, Præceptoris, & Fautoris sui
æstatèm colendi,

IN INCLYTA ACADEMIA WITTEBERGENSI,
ventilandam proponit

CANUTUS PAULI BIESKIUS

Afnea Danus.

Ad diem 20. Februarij horis locog; consuetis.

oll. diss. A
15, 31

WITTEBERGÆ
Ex officinâ Typograph. MICHAELIS Wende
Anno M DC XLV.
zl.

XVIII/37

Diss. A. 215 (31)

APHORISMUS I.

Ognitâ miseria, proximum est, ut quæ ratur medicina. Quæ licet Angelis lapsis ex judiciaria DEI sententia denegata sit proffus, hominibus tamen omnino residua est. *De malis Angelis lapsis severissima DEI sententia scribitur. 2. Pet. 2. v. 4. DEUS Angelis non pepercit, sed detrusos catenis caliginis in tartarum tradidit servatos in iudicium.*

At de hominibus mitior vox personat Gen. 3. 15. Sistuntur quidem judicio DEI & damnantur rei, sed homini datur promissio seminis contrituri caput serpentis, quod adeoque liberet homines è regno & potestate Satanæ, ejusque opera destruat. *i. Job. 3. v. 8. Rectissime igitur Augustinus: Hoc inter malos homines distat & dæmones, quod hominibus etiam valde mali superest, si DEUS misereatur, reconciliatio. Dæmonibus autem nulla in æternum servata conversio. Quod & Targum Hierosol. observat, legitq; Gen. 3. Remedium erit filiis mulieris, tibi vero serpenti nullum. Quandoquidem futurum est, ut amoveat morsum, qui factus est in calcaneo, infine diem, in diebus scil. regis Messiae.*

II. Hinc est status Gratiae & Reparationis, in quo consideranda sunt: *I. Universalis Oimaiθεωπια erga universum genus humandum, quæ est misericordia DEI ex miseriæ humanæ intuitu ora- ta. Ea enim sic dicitur, quod alterius miseria alicui sit cordi: Quam ordine insequitur Missio Christi, & generis humani Redemptio, Redemptorum omnium vocatio ad salutem recuperan- dam, vocatorum conversio, & justificatio &c. II. Specialis DEI Dilectio erga credentes & Electos. Inde est Prædestinatio & Electio credentium in Christo, cui opponitur Reprobatio.*

III. Quod homini lapso impossibile fuit, ut se emanciparet ex servitute regnoq; Diaboli, & in pristinam vindicaret libertatem, id Deus Opt. Maximus, tanquam benignissimus Pater, fecit

& Filium suum, JESUM CHRISTUM, Mediatorem, atque Redemptorem, constituit, qui quereret & salvaret, quod perierat. Vidimus supra profundissimam Adami, primi hominis, miseriam. Abyssus Illa perditionis Impenetrabilis erat. Facebat ille, & cum eo totum genus humanum, in suo sanguine pollutum, conculcatum, perditum penitus. Nemo erat, qui commiseratione motus ipsum sublevaret. Ezech. 16. v. 4. 5. 6. Nullo modo poterat fratrem quisquam redimere, nec DEO redemturam ejus dare. Adeò pretiosa & cara est animæ redemptio, ut deficiat quivis in seculum Psal. 49. v. 8. 9. Solus Deus, misericordissimus pater, respexit miserum, eiq; ex Immensa, inæstimabili gratia succurrit, ut exclamandum h̄ic primò omnium sit,
Domine hat GÖTTE die Leute so lieb / certè diligit homines. Deut. 33. v. 3. Ex te perditio tua, o homo, in DEO salus tua. Os̄e. 13. 9. Ille transiens & videns te deperditum dixit tibi, vive in sanguine tuo Ezech. 16. 5. Ille cum non essemus ex gratiâ dedit, ut essemus, cumq; nobis malè esset, ex gratiâ effecit, ut bene esse posset. Ipse ut velimus, operatur incipiens, & volentibus cooperatur perficiens, ut accuntem loquitur Augustin. lib. de Grat. & liber. arbitrio cap. 17. Ac primò quidem promisit homini semen mulieris, quod conterat caput serpentis. Gen. 3. 15. quod destruat opera Satanae 1. Job. 3. v. 8. & ex ejus potestate homines liberet. Heb. 2. v. 14. 15. quodque maledictum legis tollat. Galat. 3. cap. 4. Nimirum ut absolveremur ab omnibus, à quibus per legem non poteramus absolvi Actor. 13. v. 38. 39. Quod lex præstare non poterat, quoniam infirmabatur per carnem, id Deus proprio filio misso sub specie Carnis peccato obnoxiae præstitit, & de peccato condemnavit peccatum per carnem Rom. 8. 3. Unus Deus, unus etiam Mediator DEI & hominum, homo CHRISTUS JESUS. Qui dedit semetipsum precium redemptionis pro omnibus 1. Tim. 2. 5. 6. Venit enim Filius hominis, querere & servare, quod perierat Luc. 9. v. 56. non venit ad perdendum animas hominum, sed ad servandum Luc. 19. 16. Hec dicit Dominus: Ecce ego ipse requiram oves meas, & visitabo eas: Quod perierat, requiram: & quod abjectum erat, reducam: & quod contractum fuerat, alligabo: & quod infirmum fuerat, consolidabo; & quod pingue & forte, custodiam, & pascam illas in iudicio Ezech. 34. v. 11. 12.

IV. Decre-

IV. Decretum *malorum & reparacionis*, seu Voluntas DEI de mittendo Redemptore generis humani prior est prædestinatione & Electione, quippe quæ occupatur circa lapsum redendum, & lapsui immediate successit, adeòque in signo rationis divinæ præcessit prædestinationem, quæ respicit solos credituros in Redemptorem.

*Prima promissio Redemptoris Genes. 3. 15. data est homini lapsu sine discrimine, sine respectu electorum vel reproborum: data ea est omnibus Adæ filiis & posteris, tam Caino, quam Abeli, adeòque toti generi humano. Diserta ibi fit oppositio inter Diabolorum & hominum lapsum. Sicut ergo omnibus & in singulis dæmonibus sine exceptione denegatur gratia: Ita hominibus omnibus & singulis sine exceptione ullius promittitur *venia & gratia*. Quicquid enim in Adamoperiit, cum ipso resurgentे spem eandem recepit Matth. 18. Sic Deus dilexit mundum, ut ei filium suum unigenitum daret, & mundus servetur per ipsum. Job. 3. vers. 16. 17. Sic proprio Filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum Rom. 8. vers. 32. Fidelis ille sermo est & dignus, quem modis omnibus amplectatur: quod CHRISTUS JESUS venit in mundum, ut peccatores salvos faceret. 1. Tim. 1. v. 15.*

Errant ergo Calvinistæ & Papistæ quoque illi, qui missionem Christi, Redemptoris, sive Incarnationem Filij DEI, statuunt effectum prædestinationis, quasi sit ejus executio, solisq; adeò Electis destinata.

V. Initium Reparationis & salutis humanæ est sola *Caritas & misericordia Dei*, quâ miseros peccatores & perditos homines ex nostra benignitate erigit, recipitq; in gratiam.

Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam eternum Job. 3. v. 16. In hoc est charitas, non quod nos dilexerimus Deum: sed quod ipse dilexerit nos, & miserit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. 1. Job. 4. 10.

Eramus naturæ filii iræ, quemadmodum & cæteri. Sed Deus qui dives est in misericordia propter multam charitatem suam, qua dilexit nos, etiam cum essemus mortui in delictis, conviviscauit nos una cum Christo (per gratiam estis salvati) simulq; cum eo resuscitavit, & simul cum eo sedere fecit inter cœlestes in Christo Jesu. Ephes. 2. vers. 3. 4.

Dilectio Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. Christus enim, cum adhuc essemus infirmi, iuxta temporis rationem, pro impijs mortuus est. Roman. 5. vers. 5. 6.

Quapropter Causa impellens Deum, ut mitteret Redemptorem hominibus, ex parte Dei nulla alia fuit, quam Φιλαθεωπία, quā motus quasi cogitavit de medio reconciliandorum hominum, & modum de suo subministravit. Bernhard. Serm. 5. in Natal. colum. 60. recte inquit: Non Pater judiciorum vel ultionum, sed Pater misericordiarum dicitur Deus, non modo quod Pater videatur misereri magis, quam indignari, & quemadmodum Pater filiorum, sic miseretur timentium se, sed eo magis, quod miserendi causam & originem sumat ex proprio, judicandi vero vel ulciscendi magis ex nostro, Item: Quod miseretur proprium est illi, ex se enim sumit materiam & velut seminarium quoddam miserendi. Celebremus ergo Dei Φιλαθεωπία ex cap. 8. ad Rom: v. 32. Si Deus pro nobis quis contranos, qui proprio filio non pepercit, sed pro nobis tradidit eum, quomodo non cum eodem omnia nobis donet?

Misericordia Dei.

Hinc passim in verbo Dei celebratur misericordia Dei Ps. 145. v. 8. 9. 10. Gratosus & misericors Dominus, longanimis & multum misericors. Bonus est Dominus universis, & miserationes ejus super omnia opera ejus. Confitantur tibi Domine omnia operata, & Sancti tui benedicant tibi. Deut. 4. v. 31. Deus misericors est Dominus Deus tuus.

Exod. 34. v. 6. Dominator Domine Deus, misericors & clemens, Longanimis, & multus misericordia & veritate. Quod passim inculcatur Neb. 9. 17. Psal 103. v. 8. Joel. 2. 13. Jon. 4. &c. similiter dicitur. Psal. 116. vers. 5. Misericors Dominus & justus, & Deus noster miseretur, Psal. 78. v. 38. Ipse est misericors & propitius fiet peccatis eorum, & non disperdet eos. Et abundavit, ut averteret iram suam. Psal. 86. v. 15. Misericordia tua magna est super me, & eruisti animam meam ex inferno inferiori.

Benignitas חִכְדָּה

Porro deprehendatur Benignitas & Beneficentia Dei, qua plus benefacit alicui, quam tenetur, ut confitendum omnino sit nobis cum Iacobo: minor sum Domine cunctis חִכְדָּה benignitatibus & omni veritate, quam fecisti cum servo tuo. Genes. 32. 10. Dominus est benignitas Psal. 62. 13. Sic ait Dominus, non avertam faciem meam a vobis, quia חִסְדָּה benignus ego sum, dicit Dominus, & non irascar in perpetuum. Cele-

Celebratissima est Gratia DEI Gen. 6. v. 8. *Noe invenit* ¶ *gratia*,
etiam coram Deo Exod. 33. v. 19. *Ego, ostendam omne bonum tibi inquit
Jehova, gratiosus ero, Cui gratiosus ero & miserebor, cujus misere-
bor. Rom. 3. v. 24. 25. Justificamur gratis per illius gratiam. Videatur
Gerhard. tom. I. Loc. Theol. de nat. DEI cap. 17.*

VII. Misericordia Dei est propensissima ejus voluntas, qua
cordi ipsi est miseria hominis, cumq; pro suo ultraneo affectu &
amore benevolè sublevat.

*Ebraic dicitur, מִלְאָכָה à Rad. מַלְאָךְ quod in Piel est intimis visceri-
bus aliquem complecti, & commiserari sive commiserationis affectu cordi-
citus tangi & commoveri erga aliquem ut Jerem. 31. 20. Oseaz II. v. 8. in
Novo Testamento exponitur, per ἀλαγχυνέσθ. Sic Matth. 9. v. 36.
Quum Christus turbas vidisset, affectu misericordiae tactus est ex-
gallos, quod essent destituti, & desparsi, veluti oves non habentes
pastorem. Sic filius perditionis Lucæ 15. v. 20. redit ad Patrem
suum, qui videns illum misericordia morus est: & accurrens ruit
in collum ejus & osculatus est eum. Unde Jacobi 5. vers. II.
Deus vocatur valde misericors & commiserans, Dives Misericor-
dia Ephes. 2. v. 4.*

*Sed religiosè notes: Deus miserum neminem facit, sed inven-
tum reficit. Verissimum certè est, quod banc in rem pie & rectè scri-
bit Augustinus lib. 3. Confess. cap. 2: malevolæ est benevolentia, si quis
miserum aliquem esse velit, ut ejus misereatur. Item in expositione
Psal. 125. qui, ut faciat misericordiam, optat esse miserum, crudelē
habet misericordiam, quo modo si medicus ut exerceat artem suam,
optet esse multos ægrotos, crudelis est medicina.*

VIII. Quemadmodum vero primitus in Adamo omnes sine
ullius exceptione conditi fuerant ad vitam æternam, & postea ol-
mnes in lapsu Adami perierant: Sic quoque in Adami Reparatio-
ne & redemptione omnes sine ullius exceptione redimuntur.

*Ea enim promissio semini contrituri caput serpentis facta est Ada-
mo, tanquam Parenti totius generis humani, adeoque & omnibus
singulisq; ejus posteris, uti ex tota historia Gen. 3. v. 15. & seq. mani-
festò constat. Certè omnia, quæ ibi post lapsum decernuntur,
sine ulla exceptione prorsus universalia sunt, & sine discrimine ol-
mnes lapsos concernunt. Transgressio legis nocuit omnibus. Dia-
boli maledicunt omnes. Inimicitia ponitur inter omnes, inter
seinen.*

semen Serpentis & universum mulieris semen. Dolotibus & laboribus subjiciuntur omnes, è Paradiso ejiciuntur omnes. Nullus ibi excipitur. Eandem oportet agnoscamus Universalitatem in Lapsoꝝ Restitutione, ita ut qui lapsus fuerit in Adamo, resurgat quoque cum eodem resurgentे. Quod ipsum non incommode adstruitur ex diversitate & oppositione Seminis muliebris & Serpentini, quæ omnino adæquata est, ut supra attigimus aphorism. 4. Omnibus dæmonibus sine exceptione denegatur omnis Spes redundi in gratiam. Ergo vi oppositionis omnibus hominibus sine exceptione ullius promittitur venia, & plena fit spes omnibus. Adde quod universa & totalis inimici Serpentis potestas destruenda sit per semen mulieris. Ergo nemo sub ejus potestate derelictus aut præteritus fuit.

Hæc verò liberationis promissio est primum Evangelium, quod proinde cum ad omnes pertineat, ideo & inde natæ promissiones Evangelicæ omnino universales sint oportet, utpote Gen. 18. v. v. 18. Cap. 22. v. 24, in semine tuo benedicentur omnes gentes. Sic dicit Apostolus in I. Cor. 15. v. 21. 22. in Christo omnes vivificari, qui in Adamo fuerunt mortui.

Intellige omnem & totam illam vitam, quam perdidit Adam, non tantum corporalem, sed quam maximè spiritualem, ut Parens ipse agnoscit in Commentario super hunc locum. Idem prolixè inculcat. Rom. 5. v. 17. 18. 19.

IIX. Prima & propriissima Dei voluntas est beneuelle, & benefacere omnibus, adeoque providere sedulò, ne ullus moriatur in peccatis suis, sed omnes vivant, salventur atque convertantur.

Vocatur Antecedens Dei Voluntas ῥεγνυγμένη, Damascen. lib. 2. de Orthod. fid. cap. 29. & in dialog. contr. Manichæos, ῥεγνυγμέρον θέλημα, εὐδοκία Chrysost. Homil. 1. in Epist. ad Ephes. περὶ τὸν θέλημα præcipua voluntas. Quam suam benignissimam voluntatem Iehova ipse graviter proponit atque contestatur Ezech. 18. v. 23, 32. An delector morte impij? sive Numquid voluntas mea est in morte impij? dixit Dominus Deus, & non ut convertatur à viis suis & vivat? Nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus: revertimini & vivite. Ubi notetur i. causa dicti, quæ versu 4. ponitur. Cur Deus nolit mortem peccatoris, quia scilicet omnes animæ sunt Domini, si-
ve Do-

ve Domino curæ. *Quam in rem rectè scribit Hieronymus in commen-* Hieronymus.
tario super cap. 18. Ezech. Omnes, inquit Dominus, animæ meæ sunt
juxta creaturam, non juxta meritum. Ideò omnibus Deus bene-
cupit, quia omnium Deus & Pater est. Quod ipsum etiam Tremel-
lius in notis supra Cap. 18. v. 4. observat, docetq; argumentum desumi
à natura DEI, qua tanquam Pater amat omnes animas suas. Æthio-
logia, inquit, est, (quando dicitur vers. 4. Ezech. 18. En omnes animæ
meæ sunt, æquè anima Patris, atque anima filii meæ sunt) à natura
studioq; Dei in res creatas suas. Quod dicitis, vos injustè pœnam alienam
luere vers. 3. ibidem (respondet Jehova Judæis) estis in me contumeliosi.
Nam ego ut omnium creator sum, ita paterno studio erga omnes ducor:
non possum à me temerè abalienare quemquam, sed si quis se abalienave-
rit, sua injustitia evenit, non injuria mea. Hæc ille. Rectissimè. Deus e-
nim omnia, quæ sunt in natura diligit, ac nihil eorum, quorum est
effectus, abominatur, omnibus parcit, cum sit animarum amantis-
simus Sap. 11. v. 25, 27. Similiter Oseæ 11. v. 9. Protestatur Dominus:
Non faciam secundum iram furoris mei, non revertar ad disper-
dendum Ephraim, quoniam Deus ego sum, & non homo. Ecce Cau-
sas, cur velit parcere, & non perdere, quia DEUS sum, inquit Iehova.

II. Notetur vis vocis sive Emphasis verborum **חַפְנָה** חַפְנָה. Quæ interrogatio fortissimè negat, ut Tremellius & Piscator hic fateri co-
guntur, & per vehementiam negandi disertè dicitur, **חַפְנָה נִלְאָה** v. 32. non volo, renuo, aversor. Eam enim vim istius dictionis esse non
modo ex acerrima DEI cum populo Judaico contentione, textusq;
cohærentia constat, sed & ratio loquendi per se talis est. Sic Deuter.
25. v. 7. **חַפְנָה נִלְאָה** explicatur per **מֵאָה** renuit, & **לֹא אָבָה** & **לֹא**, non
vult. Ita accipitur Job. 12. v. 14. Esa. 65. v. 12. Psal. 5. v. 5. Psal. 51. v.
81. Esa. 1. v. 11. 13. Malach. 1. v. 20. &c.

III. Notetur genus mortis, quod h. l. intelligatur, non temporalis
tantum, & violenta mors, sed spiritualis quoque, qua impii moriun-
tur in suis peccatis, nisi pœnitentiam egerint. Notanter dicitur, nolo
mortem morientis, sive pereuntis in suis peccatis. Adeo nullius pecca-
toris mortem vult Dominus, nec ejus quidem, qui ob peccata sua
moritur, peritque. Rectè Hieron. sup. c. 23. Ezech. h. l. Vita & mors
hoc loco non significantur ea, quâ omnes communi cum bestiis
lege naturæ vel vivimus, vel morte dissolvimur, sed illa, de qua

B

scri-

scriptum est, placebo Domino in regione viventium, & anima quæ peccaverit, ipsa norietur. Quod præterea etiā juramento contestatur Ez. 33,11. Vivo ego, inquit Dominus, nolo mortem impii, sed ut convertatur & vivat. Ubi Piscator in Scholiis monet, hic esse geminam Ellipsin, sermo plenus esset. Ut vivo, ita verum est, quod dico. Deinde si delector &c. non ero Deus. Rectè igitur reddit Lutherus. **So war als ich lebe/ ich habe keinen gefallen am Tode des Sünders.** O Beatos quorum causa DEUS jurat. O miserrimos, Si nec juranti Domino credimus, exclamat Tertullian. lib. de pœnitentia cap. 4: additq; non præcipit Deus, sed etiam hortatur. Invitat præmio ad salutem, jurans etiam, vivo, dicens, cupit sibi credi.

Idcirco n. jurat, ut si non credimus promittenti Deo, credamus saltem pro salute juranti, ut graviter monet Hieronymus Epistol. 46. Porro idem inculcatur Sap. 1. v. 13. Deus mortem non fecit, non lætatur in perditione vivorum. 1. Thess. cap. 5: v. 9: non constituit nos Deus in iram, sed ut salutem consequamur per Dominum nostrum Jesum Christum. Nōranter scribit Chrysostomus Homil. 46: operis imperfecti: Quemadmodum in nobis alienū est benefacere, sic in Deo contra naturam est malefacere, & perdere. Quod ipsum Hieronymus in Commentario supra Efaiam cap. 28. prolixè inculcat, ostenditque quomodo ibi versu 23: dicat Jehova, se in ira & pœnis facere non proprium suum opus, sed alienum, & peregrinum. Non est enim opus Domini perdere, quos creavit, sed facere opus alienum, quod ad crudelitatem magis, quam ad clementiam pertinet. Et rursus id aliis verbis repetit, ut operetur opus suum, non est opus ejus punire peccantes, sed peregrinum, & alienum ab eo, ut puntat, qui Salvatorem est. Hæc Hieronymus dicto loco. Bernardus serm. 5: in Natal. Domin. Deus ex se sumit seminarium miserandi; quod judicat & condemnat nos, eum quodammodo cogimus, ut longè aliter de corde ipsius misericordia, quam animadversio procedere videatur. Unde Gerson de remedii contra Pasillanum. non immerito verissimam eam sententiam pronunciat: Deus quasi dolet, cum hominem per suam justitiam damnare debet, propter hominis injustitiam, ex quo homo est imago DEI tam nobiliter creatus, & tam pretiosè redemptus.

Nota-

Notabile prorsus dictum est 2. Petr. 3. v. 9. Patiens Deus est erga nos, & non vult, ut ullus pereat, sed ut omnes convertantur. μακερός θυμός ἡμῶν longaminitate tolerat nos, ex misericordia differens iram, poenam sive ultionem, quæ vis vocis est Matth. 18. v. 26, 29. Luc. 18. 7. Ita nimirum μακερός θυμός dicitur, quasi μακρύνων θυμὸν, prolongans animum sive iram. Quinam ergo sunt illi, qui sic ē μακεροθυμία tolerantur? Magni peccatores, Impii, Sontes, rei mortis, qui meruerunt iram, poenamq & Interitum. Exod. 34. v. 6. Num. 14. 18. Psal. 78. v. 39. Psal. 86. v. 15. &c. Impoenitentes Rom. 2. v. 4. vasa iræ Rom. 9. v. 12. Sic etiam hoc loco intelliguntur non Sancti directè, aut electi, sed peccatores, sed infideles, sed Impii, empæctæ quoque, quorum conversionem exspectat Deus, quibus propterea parcit. Neque enim causa illa est, cur hic recedamus à proprietate Sermonis; nec Apostoli scopus id patitur, qui omnes omnino Judæos, quibus scribit, commonere vult, atque præmunitre, ne ab empæctis seducantur, v. 1. 3. 17. Quin immo & ratio probandi, quam hīc attexit Petrus, non stringit satis, nisi de Impoenitentibus, Incredulis atque convertendis adhuc, intelligatur. Cur enim, quæ causa est, quod Deus μακερόθυμος, patienter tolerat homines? quia non vult ullos perire, sed omnes converti. Ecce non vult, ut pereat ullus. Ideò μακερόθυμος est, etiam erga Irrisores illos, qui criminabātur Deum tardare promissa, non esse futurum extremum iudicium v. 3, 4, 9. Hæc illa Dei Voluntas est, qua invitantur Impii, (actu moventur) ad poenitentiam Rom. 2, 4. qua Deus serio vult, ne unus pereat Matth. 18. v. 14. Quocirca concludimus cum Augustino ex articulis sibi falso impositis, articulo 16. non est voluntas DEI, ut pereat unus: qui vero à pietate deficiunt, nec impelluntur, ut cadant, nec rejiciuntur ut deserantur, casuritamen, & recessuri ab eo, qui falli non potest, præsciuntur.

IX. Sicut autem Deus non vult mortem & interitum ullius peccatoris, sic ē contra vult, cupit & desiderat vitam, atque salutem omnium omnino hominum.

Mors & vita, malum & bonum, perditio & salus, ita passim opponuntur, ut Deus nolle mortem, nolle malum, nolle perniciem hominum dicatur: Econtra velle vitam, velle bonum, velle salutem depraedetur. Quid nolit, vidimus modò, quid contra velit, jam conspiciamus. Audia-

mus Apostol. 1. Tim. 2. v. 4. 5. 6. Deus omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Unus enim Deus, unus etiam Mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus, qui dedit semetipsum premium redemptionis pro omnibus. Diserte ait Apostolus Deum velle πάντας αὐθόπως salvari. Quae universalitas ibi notanter & Emphaticè ponitur, & non semel urgetur: pro omnibus orandum esse hortatur Paulus v. 1. pro omnibus semetipsum dedit Christus versu 6. Deus vult omnes salvos vers. 4. Correspondens ea sit universalitas necessum est. Notari vero simpliciter omnes homines & singulos constat. (1) e Serie Orationis Paulinæ, in qua comprehenduntur omnes simpliciter, Ethnici & Iudei, Impii, Apostatae, Hymeneus & Alexander, qui fidei naufragium fecerant. 1. Tim. 1. v. 20. hostes & persecutores Ecclesie, uti tunc erat Nero Imperator Romanus. (2) A scopo Pauli, qui est exhortari fideles Ephesios, ut preces fundant, intercessiones & hostias spirituales offerant pro omnibus hominibus, etiam infidelibus. Cur autem? quia Deus omnium salutem & conversionem velit, seu expetat. Hæc ratio inductiva, & argumentum Apostoli est, quod sanè particolare aut strictius reprobanda esse non potest, nec debet. Probatio accommodanda est ad conclusionem, non inscite monet Beza sup. b. l. At vero debemus orare non pro Electis tantum, aut bonis, non pro quibusvis tantum, aut generibus singulorum, ut Beza, Piscator, atq[ue] Calvinistæ hic commentantur, sed pro omnibus omnino & singulis, pro tyrannis Impiis, pro reprobis, quales tunc temporis pluri- mi erant in regno Neronis. Rectius Marlorat. ex ipso Calvin. sup. b. l. monet, orandum esse pro omnibus mortalibus, ut imitemur Deum Patrem, qui Solem oriri facit super bonos & malos. Matth. 5. v. 45. Christum Luc. 23. 34.

Graviter Augustinus Epist. 107. ad Vital. fratr. scribit pro inimicis & hoc orandum esse, ut fiat voluntas Dei, ut ex infidelibus fiant fideles, ut qui ante noluerint audire doctrinam coelestem, & blasphemaverint quoque, demum assentiantur & credant. Hanc scilicet gratiam convertendi à Deo petendam esse. Et hoc ex Cypriano comprobatur. Verba ejus haec sunt. Orationem Dominicam nosti, tecum dubito, te Deo dicere, Pater noster, qui es in cœlis &c. lege expositorem ejus beatissimum Cyprianum pag. 273. & quemadmodum exposuerit, quodibi diciunt: Fiat Voluntas tua, sicut in cœlo sic & in

Sic & in terra. Diligenter attende, obedienter intellige, profecto do-
cebit te orare pro infidelibus inimicis Ecclesiae secundum præce-
ptum Domini dicentis, orate pro inimicis vestris, & hoc orate, ut
fiat voluntas Dei, sicut in iis, qui jam fideles sunt, & portant imagi-
nem cœlestis hominis, & propterea cœli nomine digni sunt: Ita &
in iis, qui per Infidelitatem non nisi imaginem terreni hominis
portant, & ob hoc terra merito nuncupantur. Nempe isti, pro qui-
bus inimicis Dominus nos jussit orare, & gloriosissimus Martyr sic
exposuit, quod in oratione dicimus, Fiat voluntas tua, ut in ipsis
etiam poscamus fidem, quam fideles habent. Nempe ergo isti Chri-
stianæ pietatis inimici legem Dei, atque doctrinam, qua Christi
meditatur fides, vel omnino audire nolunt, vel ad hoc audiunt sive
etiam legunt, ut irrideant & detestentur, & quanta possunt contradic-
tione, blasphemant. Inaniter igitur & perfunctorie potius, quam
veraciter pro iis, ut doctrinæ, cui adversantur, credendo conser-
tant, preces Deo fundimus, si ad ejus non pertinet gratiam, con-
vertere ad fidem suam ipsi fidei contrarias hominum voluntates.
Hæc Augustinus d.l. Jam vide argumentum Apost: orandum est pro o-
mni bus & singulis mortalibus, etiam infidelibus & reprobis, quia
Deus eorum omnium & singulorum cupit salutem, atque conver-
sionem (3) A studio veritatis cœlestis, quod simpliciter omnibus
commendatur, omnibus agnitio veritatis inculcatur Colloſ. i. v. 18.
Actoſ. 13. v. 46, 47. cap. 20. v. 18, 19. Eccl. 1. Tim. 1. v. 20. (4) A connexis
& contextu. Omnia & singulorum unus est Deus, unus mediator,
Christus, Salvator, omnibus datus est. Joban. 3. sic Deus dilexit mun-
dum Eccl. Rom. 11. v. 32. Conclusit Deus omnes sub incrudelitatem, ut o-
mnium miseretur 1. Timoth. 4. v. 10. Deus est salvator omnium hominum,
*maxime fidelium. Quæ sententia subtilissimæ brevitatis & validissi-
mi roboris, si tranquillo consideretur intuitu, totam, quæ de gra-*
tia Dei salvifica agitatur, controversiam, dirimit, teste Proſpero lib.
2. de Vocatione gentium. cap. ult. Dicendo enim, qui est salvator omnium
hominum, confirmavit bonitatem Dei super universos homines
esse genetalem: adjiciendo autem maxime fidelium, ostendit esse
partem generis humani, quæ merito fidei (verba Proſperi sunt, quod-
nam, aut quale illud fidei meritum sit, alibi disputatur) divinitus inspi-
ratae ad summam atque æternam salutem specialibus beneficiis.

B 3

prove-

provehatur. Huc faciunt parabolæ de magna Cœna *Luc. 14. v. 16.*
17. 32. De nuptiis regis *Matth. 22. v. 23, 9, 10.* ubi invitantur multi et-
iam illi, qui nolunt venire. Ite ad exitus viarum, & quoscumque invene-
ritis, vocate ad nuptias. Et egressi servi ejus in vias congregaverunt omnes,
quotquot invenerunt, malos pariter ac bonos. Quæ omnia satis super-
que ostendunt, Deum velle, ut omnes omnino homines veniant
convertantur & salventur. Hoc igitur primum Catholicæ & salvi-
ficæ fidei principium est, Deum velle omnes homines salvos fieri.
Quod primò omnium considerandum & proficendum esse, incul-
cat *Prosp. lib. 2. de Vocatione gentium cap. 1.* (Hi libri inter opera Am-
broſii babentur, quorum & autor nonnullis creditus fuit, sed verè sunt
ipſius Proſperi) quem Wittackerus alterum Augustinum non immerito
vocat. *lib. de peccat. Origin. pag. 120.* Ille porro cap. 8. ibid. ait, sive
novissima contemplemur Secula, seu prima, sive media, rationabili-
ter & pie creditur, omnes homines salvos fieri Deum velle, semperq;
voluisse. Item Cap. 28. fit manifestum, quod diversis & innume-
ris modis omnes homines vult Deus salvos fieri, sed qui veniunt
Dei auxilio diriguntur, qui non veniunt, sua pertinaciâ reluctantur.
Etiam Augustin. ad artic. sibi falsò impositos art. 2. disertè scribit: Deus
vult omnes homines salvos fieri, ex quibus tamen quod multi per-
eunt, perentium est meritum. *Varius quidem hic est Augustinus, &*
diversimodè interpretatur dictum Apostoli *1. Tim. 2. v. 4.* adeò ut non tres
modò, sed & quatuor, immò & quinque expositiones ejus enarrari soleant.
Vasquez disput. 38. fol 327. tres, Tannerus tom. 1. disput. 2. quæſt. 10. dub.
4. f. 525. quatuor recenset. Prima sumitur ex *Enchirid. Cap. 103.* ubi do-
cet, Deum velle salvari omnes, qui salvantur, ita ut nullus salvetur,
quem Deus non vult salvari. *Quam vocant distributionem accommo-*
dam. Altera est quod part. *Omnis*, sumatur pro generibus singu-
lorum ex eod. *enclirid. d. l.* Tertia habetur *lib. de Corrupt. & Grat.*
cap. 15. ubi vult explicat, per facit nos velle, ut ex judicio sive affectu
Charitatis velimus omnes salvos. Quarta est de inefficiaci quadam
Dei voluntate *Jac. Signi.* Quinto exponit *Synecdochicè* quasi to-
tum accipiatur pro parte, scriptura loquatur de parte tanquam toto
in Epist. 59. *Quocirca non immerito autoritati Augustini derogant non*
pauci, etiam è Papistis. *Gregorius de Valent. tom. 1. disput. 1. quæſt. 23.*
punct. 4. notat. Augustinum judicare tantum cum divinæ volunta-
tis

eis modum, quo Deus non omnes absolute, sed omnes duntaxat,
qui salvantur, vult salvos fieri, nimirum voluntate consequent. & effi-
caci lib. de prædestin. Sanct. cap. 8. lib. 4. contr. Julian. cap. 8. &c. Addit
verò, potuisse eum addere ad animorum necessariam consolatio-
nem, alium modum voluntatis, quo Deus omnino omnes vult sal-
vos fieri, nimirum Voluntate Antecedente, hoc ipso, quod omni-
bus offert necessariam gratiam, quantum est ex se propter Chri-
stum, qui mortuus est pro omnibus, ut Augustin. ipse docet tractat.
92. in Joh. Christi, ait, Sanguis ita in remissionem peccatorum
omniū fusus est, ut ipsum etiam iam peccatum posset delere, quo fu-
sus est. Veriūtamen rectius & satis se explicare videtur Augustin. lib.
de Spir. & lit. cap. 33. lib. de Nat. & Grat. cap. 67. Deus, inquit, mul-
tis modis aversum vocat, docet credentem, consolatur Sperantem,
diligentem adhortatur, conantem adjuvat, exaudit deprecantem.
&c. lib. 1. de Gen. contr. Manich. cap. 3. In Respons. ad art. sibi
falsō Impositos &c.

X. Non ergo particularis est benevolia Dei voluntas, quæ
paucos duntaxat quosdam complectatur, sed omnino universalis,
quæ totum genus humanum respicit, quæque omnibus & singulis
peccatoribus benecupit, benefacit. In communi posita est DEI
misericordia, nemo illius expers est, nisi qui renuit. Bernhard. serm.
II in purificatione Mariæ. Utique qui legem omnibus dedit, nullum
excepit à salute. Ambrosius in Commentar. sup. 1. Tim. 2.

Universalitas & benevolia voluntatis divina demonstratur.

1. Ex primæva humani generis Creatione, qua homines in Ad-
amo omnes conditi fuerunt ad imaginem Dei viventis, adeoque ad vitam
eternam.

2. Ex totali omnium lapsorum Reparatione. Quotquot enim
per Adamum perierunt in lapsu ejus; Illi omnes per ejus reparationem
vindicantur in pristinam felicitatem, Matth. 18. v. 11. Rom. 5. v. 17. 18. 19.

3. Ex gratiissima Christi missione. Christus enim promissus
est omnibus, natus est omnibus, mortuus est pro omnibus, uti suo
loco demonstratur.

4. Ex universalis omnium hominum vocatione, & verbi pro-
missionis annunciatione. Cuicunque enim annunciatur Dei Evan-
gelium, illi sincerè Deus offert suam gratiam. Certè verbum Dei scri-

ptum

ptum est omnibus in salutem Job.5.v.39,40. Cap.20.v.34. Rom.15.v.4.
2.Tim.3.v.15,16. Ministerium Spiritus institutum est omnibus in salu-
tem i.Thess.1.v.28. 2.Cor.3.v.6. &c. Unum idemq; est Symbol. A-
postol. quo credant omnes remissionem peccatorum & vitam æ-
ternam. Omnes orent, Pater noster, & remitte mihi peccata &c.

5. Ex æquali Sacramentorum administratione. Quæ omnibus
& singulis administrantur in remissionem peccatorum, in adoptio-
nem & justificationem. Quæ omnia suo loco pertractantur atque
demonstrantur..

XI. Sed & Benevolia Dei Voluntas omnino vera est, sincera,
& seria, non apparens aut simulatoria, non signi tantum, sed Bene-
placiti, non probationis modo, sed & affectionis.

Verus enim Deus est, & fallere nescius Rom.3.v.4. mentiri non po-
test. Hebr.6.v.18. Fidelis est, negare seipsum non potest. 2.Tim.2.v.13.
Justus & rectus absq; iniquitate Deut.32.v.4. Quam ergo nobis bene-
volentiam promittit, & in suo verbo designat, eam omnino seriam
atque sinceram ejus voluntatem esse confidenter agnoscimus: cum
porro ea juramento Dei, & lacrymis Christi confirmetur. Luc.19.41.
Sanguine, testimonio Spiritus S. & Sacramentis obsignetur. Adeò
fidus est sermo ejus & dignus quem modis omnibus amplectamur: quod
Christus Jesus venit in mundum, ut peccatores salvos faceret i.Tim.1.15.
In hoc & laboramus & probris afficimur, eò quod spem fixam habeamus in
Deo vivente, qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium..
i.Tim.4.v.9,10.

Sed & porro benefica & efficax atque operosa est Dei voluntas.
Omnia enim accuravit Deus saluti humanæ Proficua Matth.22.v.
4. Ecce prandium meum paravi, tauri mei & attilia mea mactata sunt,
& omnia parata, venite ad nuptias Luc.14.vii.17. venite quia jam parata
sunt omnia. Esa.5.v.4,5. Quid est quod ultra debui facere vineæ meæ
& non feci ei? Sic Christus non tantum voluit, ut omnes congregen-
tur sive assidentur Ecclesiæ, & regno gratiæ, sed magno ipse quo-
que conatu congregare studuit, eos quoque, qui nolunt, & repu-
diant gratiam conversionis, ut Matth.23.v.37. quoties volui congre-
gare filios tuos, quemad modum gallina congregat pullos suos sub alas?
& noluitis. Nimicum Christus ideo venit in mundum, ut SALVET,
quod perierat Matth.18.v.11. ut mundum S AL V E T Job.3. ut ani-
mas

mas SALVET Luc.9.v.16. Chrysost. homil.1. ad Epb. εὐδοκία prima-
riam illam voluntatem indicat, & ingentem ipsius atque propensam erga
nos cum flagranti desiderio coniunctam benignitatem. Quod ipsi dixi-
mus πάτημα, Contentionem, & secundum animi nostri affectionem ve-
bementem, hoc est, quia mirum in modum cupit, vehementer desiderat no-
stram salutem.

XII. Aequales in delicto primo aequali omnes invenerunt
amorem, quantum voluntatem salvandi attinet, qua ex communi
miseria omnes aequè eruuntur per Christum salvatorem.

Quanquam enim non negamus in aequalia nonnunquam conversio-
nis media divinitus administrari, adeoque amorem Dei non raro in aequa-
liter se habere, quo ad exercitium sive ἐνέργειας, diserte tamen pronuncia-
mus, aequalē Dei amorem esse erga omnes homines lapsos, ex com-
muni corruptione eruendos, quibus Deus media reparationis sive
Salutis subministrat cum aequali voluntate salvandi. Quæ voluntas
manet equalis circa reparandam salutem, quamvis huic pauciora, illi
ampliora conversionis media conferantur. Omnia enim ei fini destinata &
sufficientia sunt ad salutem, mediata saltem & successivè, recuperandam.
Quam in rem rectè scribit Cyprianus Epist.76. Si dies omnibus aequaliter
oritur, si Sol super omnes pari & aequali luce diffunditur, quanto
magis Christus, Sol & dies verus, in Ecclesia sua lumen vitæ aeter-
næ pari aequalitate largitur. Item Arnobius lib.2. adversus gentes:
Annon aequaliter liberat, qui aequaliter omnes vocat, aut ab indul-
gentia principali neminem repellit aut respuit, qui sublimibus, in-
fimis, servis, foeminis, pueris, uniformiter potestatem veniendi ad
se facit? Patet omnibus fons vitæ &c. Conferatur Dn. D. Hulse-
mannus Disput. 2. de Gratia convertente lit. E. pag.1. & H. 2.

XIII. Coeterum benevolia Dei voluntas, qua peccatores
in gratiam recipit, non absoluta prorsus est, sed ordinata, & in me-
rito, atque satisfactione Christi fundata, certoq; modo, ac ordine
determinata.

Nimirum ita Complacuit Deo Patri, ut in Christo reconciliarentur
omnia per sanguinem crucis ejus, tum quæ in terra sunt, tum quæ in cælis
Col.1.19. Justificamur per redemptionem, quæ est in Christo Iesu. Quem
proposuit Deus, propitiatorium per fidem, in sanguine ipsius. Rom.3.v.24.
Verè langores nostros ipse tulit, & Dominus in eum conjectit iniquitates
omnium nostrum. Esa.53.46.

C

Ubi

Ubi Observes I. *Contra Photinianos, Arminianos, & Hugonem Grotium*, nos quidem non negare Deum potuisse, salva iustitia vindicativa, constituere satisfactionis medium, idq; de suo largiri, & pro hominibus in Christo satisfactionem accipere, id enim dicta modò citata clare docent, sed ita tamen illud intelligendum ac cum scriptura sacra ita statuendum porrò est, ut Deus citra omnem satisfactionem reos absolvere à culpa, & in gratiam recipere non potuerit: Tum ob sententiam & comminationem Legis *Gen. 2. v. 17.* Tum ob iustitiam Dei, qua peccata odit, detestatur, punit. *Exod. 20. v. 5.* *Ego sum Deus Zelotes visitans iniquitatem Patrum in filios Num. 14. v. 18.* *Psal. 145. v. 17. 20. justus est Dominus in omnibus viis suis.* *Prov. 17. v. 15.* *Qui justificat impium, & qui condemnat justum, abominabilis est uterque apud Deum.* Tum ob veritatem Dei *Psal. 33. v. 4.* *Rectum est verbum Domini, & omnia opera ejus in fide.* *Sic non est salus, nisi in nomine Jesu Act. 4. v. 12.*

Observes II. *Contra eosdem, & quosdam Calvinistas*, totum quidem Reparationis opus ex favore Dei ordinatum esse, tum quoad personam satisfacientem, Christum, tum quoad medium satisfactionis, sed ita tamen, ut valor satisfactionis non acceptatus & aestimatus fuerit juxta favorem Dei, acceptantis quid pro quo, X pr. C. sed juxta accuratum æquilibrium offendæ & satisfactionis, & juxta regulam rigidæ iustitiae satisfactionem requirentis. Tametsi quoque λόγος pro se mittendo intercessisset, non minueretur tamen propterea intrinsecum satisfactionis precium *Esa. 53. v. 5, 6.* Unde ait Christus. *Matt. 3. v. 15.* decet nos, ut compleamus omnem iustitiam, & *Cap. 5. v. 17. 18.* Non veni, ut destruam, sed ut compleam legem. *Execrabilis omnis, qui non manserit in lege. Gal. 3. v. 10, 12.*

XIV. Media igitur Reparationis, quibus Deus voluit redintegrare lapsos homines, sunt missio Christi Salvatoris, & verbum Evangelii, sive sermo reconciliationis *2. Cor. 5. v. 18, 19, 20.*

Cujus Verbi symbola & sigilla sunt Sacra menta, & sacrificia Veteris Testamenti, Circumeisio, Agnus Paschalis.

In N. Testam. sunt Baptismus & cœna Dominicæ. Quæ media instauratio nis Deus omnibus offert, & administrat, per quæ omnes vult convertere, iustificare, renovare, & sanctificare.

Ex parte hominum requiritur auditus verbi, & usus mediorum divini-

divinitus sanctorum, acceptatio promissi Salvatoris, & fides in Christum Mediatorem. De quibus omnibus suo loco in subseqq. Dissertationibus distinctè ac ordine agendum erit. Hic sufficit notasse, quod graviter ac religiose monet prospèr lib. 2. de Vocat. cap. ult. Cum de Gratia profunditate & altitudine disputatur, tribus saluberrimis & veracissimis definitionibus simus innixi, quarum una profitetur, aeternum & proprium divinæ esse bonitatis, ut omnes homines salvos fieri velit, & in agnitionem veritatis venire. Altera simul prædicat, omnem hominem, qui salvus fit, quiq; in agnitionem veritatis venit, Dei auxilio juvari & regi, utq; in fide, quæ per dilectionem operatur, permaneat, custodiri. Tertia vero temperanter ac sobriè protestatur, non omnem voluntatis DEI comprehendendi posse rationem, & multas divinorum operum causas ab humana intelligentia esse subductas.

Præstantiss. atque Eximio
Dn. Respondenti, Collegæ,
& Amico dilectiss.

Summa Dei bonitas, que nullum præterit, omnes
Diligit, & quemquam Salvificare cupit,
Principium fidei primum est: quo spesq; fidesq;
Stat suffulta omnis, quoque cadente, cadit.
Calvini turba valeant, procul este profani!
Nostra fides perstat, tegi, CANUTE, beat.

JOHANNES SCHARFIUS
Theol. Lic. P.

O infelices, qui spretis artibus, annos
Ætatis vegetæ deperdunt, insuper omni
Crimine deturpant fatalia tempora vitæ
Labentis, nulloq; unquam ducuntur amore
Virtutis, quæ sola suis cultoribus adfert
Immortale decus, sequitur post funera sola.

Econtrà

Econtra est felix, genium qui consecrat omnes
Musarum studiis, docileis qui destinat annos
Ausibus ingenuis, junctis conatibus amplius:
Scilicet is tandem didicisse fideliter arteis
Cognoscet quid sit, vita quem praebeat usum,
Quod valeat, secumq; ferat quæ commoda magna.
His quoque nominibus felix censendus, Amice
Es mihi, mi Biescki, schola cui Fyona celebris
Prima elementa dedit, virtutis & artis honore.
Namq; his te socias studiorum amore coruscum
Quippe probare student mentem mentisq; laborem
Affiduum doctis; tuus hinc honor hinc tua surget
Gloria, perge, tuis deerunt vix pramia Musis.

Amico & Collegæ suo ita
gratulari voluit.

Joannes Nicolai F.
Naxschowio-Danus

Quem pietas probitas ampliarum incendia laudum
Doctorumq; lues & virtus nescia mortis
Ignibus attrahant blandis: hunc impete quanto
Per clausos doctrinæ obices per grandia rerum
Distrahit ingenii fervens & nobilis ardor,
En prodi testis Biescki quem pectoris igne hoc
Incensi scintillæ urgent & flamma perurit.
Egregios Patriæ calidum te format in usus
Mens cognata polo, secretis abdita sacris.
Tanta securitæ spondens tibi omina famæ
Ingenii fœcunda refers orisq; diserti
Præmia: quæ post te numerabit Leucoris alma
Sin plebeja tuas nescit inscitia laudes
Sat fuerit doctos te digna brabæa dedisse.

Ita egregium conatum tuum, Amice jucundissi-
me, certissimum, brevi securæ gloria omen
tibi augurari volui.

Jacob. Fab.

Coll. diss. A. 215, misc. 31